

دانشگاه‌ها

اولویت اول همکاری با صنایع نظامی باشند

«فرهیختگان» در گفت‌وگو با مدیر همکاری‌های علمی، صنعتی و فناوری دانشگاه علم و صنعت ایران چگونه همکاری‌های ارگان‌های نظامی با دانشگاه‌ها را در توسعه علم بررسی می‌کند

تکلیف، وجد سرسبز امریه‌یختگان

و فناوری‌هایی که ما امروز حتی به‌طور عام از آنها استفاده می‌کنیم، اولین بار در صنایع نظامی و دفاعی توسعه پیدا کرده و مورد استفاده قرار گرفته است. اما در بسیاری از مواقع، به دلیل موقعیت محرمانه‌ای که این ارگان‌ها دارند، این مسائل معمولاً تا زمانی که بازار پیدا نکرده و به بیرون عرضه نشده، مطرح و رسانه‌ای نمی‌شوند و جنبه عمومی پیدا نمی‌کنند تا از امنیت کافی برخوردار باشند و به همین دلیل، همه از آن بهره‌مند نمی‌شوند. در این امر تردیدی وجود ندارد که بخش قابل توجهی از فناوری‌هایی که امروز در دنیا به کار می‌روند، از صنایع نظامی و دفاعی نشأت گرفته‌اند. قطعاً هم بخش قابل ملاحظه‌ای از فناوری‌ها در این حوزه‌ها استفاده می‌شود که در فضاهای شهری مورد استفاده قرار نگرفته‌اند و شاید هم در خیلی مواقع ما از وجود آنها مطلع نشویم که یک روزی به ضرورتی در یک بخش نظامی در دنیا متولد شده‌اند. شاید معروف‌ترین و متداول‌ترین فناوری اینترنت باشد. این فناوری که امروز در دنیا به شکل گسترده از آن استفاده می‌شود، زمانی در صنایع دفاعی آمریکا شکل گرفت و تا سال‌های سال به صورت داخلی توسط آنها استفاده شده است. بعد از آن، ترویج شده و دیگران هم از آن استفاده کرده‌اند و درحال حاضر تا حدی کاربردی شده که یک روز بدون آن نمی‌توان تاب آورد.

صنایع و ارگان‌های نظامی در داخل کشور چه مقدار اهمیت دارند؟

در کشور ما، صنایع دفاعی و نظامی از حساسیت خاصی برخوردارند، چراکه اولین مواردی هستند که در تحریم‌ها مورد تأثیر قرار می‌گیرند و خیلی از وقت‌ها حتی به‌رغم تحریم نبودن هم، صنایع دفاعی علاقه‌ای ندارند فناوری‌های خود را از خارج از کشور فراهم کنند. بخش باثبات بازار عرضه و تقاضای فناوری برای بخش‌های نظامی به عهده ما دانشگاهی‌هاست. در بسیاری از بخش‌های صنعتی، زمانی که تحریم‌ها کمتر شوند، رویکردها از سمت تأمین داخلی به سمت تأمین خارج می‌روند. اما در حوزه دفاعی و نظامی این‌گونه نیست و بخش بزرگی از ظرفیت‌های دانشگاه‌های داخلی به سمت تولید فناوری‌های موردنیاز صنایع نظامی و دفاعی کشور گرایش دارد.

چقدر ارتباط دانشگاه‌های داخلی با ارگان‌های نظامی قوی است و در بهبود

این رابطه تلاش می‌کنند؟

دانشگاه‌های داخلی به همان دلیلی که صنایع دفاعی تمایلی به مشخص شدن مرادوات آنها با دانشگاه‌ها ندارند، طبیعتاً تمایل ندارند پرده از این مرادوات با صنایع دفاعی بردارند و معمولاً اطلاعات شفافی از این حوزه‌ها در اختیار نیست. قاعدتاً غنی‌ترین اطلاعات را باید حوزه‌های دفاعی در اختیار داشته باشند؛ از طرفی، از آنجایی که آنها علاقه‌ای به مشخص شدن منابع خود ندارند، اقدام به معرفی همه آنها نمی‌کنند. البته معمولاً اطلاع‌رسانی نسبت به همکاری دانشگاه‌ها با صنایع دفاعی و نظامی از سوی استادان صورت می‌گیرد. حوزه دانش، حوزه‌های بدون مرز است و استادان باید به راحتی مرادوات بین‌المللی داشته باشند، دستاوردهای خود را عرضه و دستاوردهای دیگران استفاده کنند؛ به همین خاطر، خیلی از مواقع، آمار شفافی در این زمینه وجود ندارد ولی تقریباً بدون بررسی هم می‌توان گفت که باید بهترین مرادوات دانشگاه‌ها در داخل کشور مانند بسیاری از کشورهای دنیا، با حوزه‌های نظامی و دفاعی باشد.

دانشگاه علم و صنعت چطور؛ تا چه حد با صنایع دفاعی و نظامی در ارتباط است؟

دانشگاه علم و صنعت هم بخش خوبی از فعالیت خود را در حوزه‌های مختلفی چون حوزه‌های مکانیک، مواد و متالورژی، برق و حوزه‌های دفاعی با صنایع و بخش‌های نظامی و دفاعی دارد.

قراردادی که دانشگاه به تازگی با صنایع دفاع امضا کرده از چه قرار است؟

ما برای توسعه یک فناوری با صنایع دفاعی تفاهمنامه‌ای امضا کرده‌ایم. این فناوری در بخش‌های مختلف صنایع دفاعی مورد استفاده قرار گرفته و در یکی، دو دانشکده نیز مورد مطالعه و بررسی بوده و در حال حاضر، امید تجاری شدن آن وجود دارد. شرکت سرمایه‌گذاری ما که الگوی تضمین متقابل را در کنار دانشگاه عرضه می‌کند، در مذاکره‌ای که با صنایع دفاعی داشته، آنها را مجاب کرده این فناوری را در قالب تجهیزات و قطعاتی خریداری کنند. به تازگی نیز تفاهمنامه خرید آن را امضا کرده‌ایم و همزمان قرارداد شرکت سرمایه‌گذاری را با دانشگاه برای نهایی کردن حلقه‌های آخر فناوری منعقد کرده‌ایم تا تحویل شرکت سرمایه‌گذاری دهیم. این فناوری، درواقع، فناوری تولید ورق‌های سه‌لایه است. این ورق‌های سه‌لایه تقریباً در همه یا بخش قابل توجهی از قطعاتی که فلزی است و نیاز به ویژگی‌های مختلفی دارد - که آن ویژگی‌ها را در یک لایه فلز نتوان تعمیم کرد - به کار می‌رود. این سه لایه ورق روی هم قرار می‌گیرند و با آنها می‌توان انواع مختلف فلزکاری را انجام داد. معمولاً در هر بخشی از قطعات نظامی که نیازمند تحمل شرایط سخت و شرایط فشار، دما و نیروی بالا باشد، می‌توان از این فلزات سه‌لایه استفاده کرد.

ورود ارگان‌های نظامی به حوزه‌های علمی از نظر درآمدی چه تأثیری در کشور دارد؟

در بخش‌های نظامی بخشی از فناوری‌ها را در اشکال مختلف خرید می‌کنیم و بیشتر خریدها غیرمستقیم است، چون ما در برنامه‌ریزی‌های مدیریتی در حوزه دفاع اطلاع نداریم، نمی‌دانیم هزینه‌های تأمین آنها چقدر می‌شود. به‌طور قطع، آن بخش از فناوری‌هایی که در داخل کشور تأمین می‌شوند، باعث صرفه‌جویی قابل توجهی در سرمایه‌گذاری می‌شوند. ورود ارگان‌های نظامی به حوزه‌های علمی بیشتر در ارتقای فناوری‌های موردنیاز تأثیرگذار هستند و برای اینکه توان تدافعی کشور ارتقا پیدا کند؛ باید به‌عنوان دستاوردهای اصلی تعامل بین دانشگاه‌ها و حوزه‌های دفاعی به آن نگاه کرد.

۱۵۰ میلیارد تومان کمک هزینه تغذیه در حساب علوم پزشکی

سیماسادات لاری، معاون فرهنگی و دانشجویی وزیر بهداشت در گفت‌وگو با خبرنگار وزارت بهداشت، اشاره به واریز کمک تغذیه به دانشگاه‌های علوم پزشکی گفت: «هفته گذشته ۱۵۰ میلیارد تومان به‌عنوان یارانه کمکی تغذیه به حساب دانشگاه‌های علوم پزشکی واریز شد.» او افزود: «درصدد هستیم این کمک‌یارانه را به بودجه تغذیه در دانشگاه‌ها اضافه کنیم.» معاون فرهنگی وزیر بهداشت اضافه کرد: «سال آینده نیز ۴۰۰ میلیارد تومان برای یارانه کمکی تغذیه دانشگاه‌ها در نظر گرفته شده که اگر همین رقم به بودجه اصلی اضافه شود، بخشی از مشکلات تغذیه دانشگاه‌ها حل خواهد شد.» لاری خاطرنشان کرد: «این کمک هزینه به دانشگاه‌های وزارت علوم نیز از طرف دولت اختصاص داده شد.»

هیچ پیشنهاد مکتوبی درباره شیوه‌نامه انضباطی دانشجویان ارائه نشد

حمیدرضا علومی‌یزدی، معاون حقوقی وزارت علوم درباره آخرین وضعیت شیوه‌نامه جدید انضباطی دانشجویان و اینکه قرار بود یا توجه به پیشنهادها دانشجویان اصلاح شود، گفت: «در جلسه‌ای که با حضور جنیدی، معاون حقوقی رئیس‌جمهور و نمایندگان شکل‌های دانشجویی داشتیم، آخرین حرف ما این بود که شکل‌های دانشجویی به‌صورت مکتوب پیشنهادها خود را درباره شیوه‌نامه اعلام کنند تا در اسرع وقت بررسی شود.» او ادامه داد: «تا این لحظه هنوز پیشنهاد مکتوبی توسط شکل‌های دانشجویی درباره شیوه‌نامه جدید انضباطی دانشجویان ارائه نشده است.» معاون حقوقی و امور مجلس وزارت علوم افزود: «همچنین از جنیدی، معاون حقوقی رئیس‌جمهور در این خصوص پیگیر شدیم، هنوز به‌ویژه پیشنهاد مکتوبی توسط شکل‌های دانشجویی ارائه نشده است.» گفتنی است، در پی برخی اعتراضات دانشجویان، معاون حقوقی رئیس‌جمهور اعلام کرده بود: «شیوه‌نامه انضباطی جدید در این معاونت بررسی شده و موارد مغایر با قانون اساسی، قوانین عادی مرتبط و منشور حقوق شهروندی با همکاری نمایندگان شکل‌های دانشجویی و دستگاه‌های مربوطه بررسی و اصلاح خواهد شد.»

۲۴۰ نفر متخلف انتقال از خارج در علوم پزشکی

کیانوش جهانپور در گفت‌وگو با مهر، درباره جدیدترین آمار در زمینه شناسایی متخلفان انتقال از خارج به داخل در گروه علوم پزشکی گفت: «طبق آخرین آمار ۲۴۰ نفر شناسایی شده‌اند که اگر در حال تحصیل بودند، آزادانه تحصیلشان جلوگیری به عمل آمد و اگر در مرحله رسیدگی بودند، پرونده آنها متوقف شد.» او ادامه داد: «این موضوع یک پرونده جداگانه در حوزه تخلفات انتقال از خارج به داخل در حوزه آموزش علوم پزشکی است که در حال رسیدگی به آن هستیم.» رئیس مرکز روابط عمومی و اطلاع‌رسانی وزارت بهداشت افزود: «تخلفاتی هم از سوی دانشجویان و هم از سوی افراد دیگری که در این پرونده‌ها دخیل بوده‌اند، مطرح بوده است. این پرونده به نوعی ارجاع قضایی شده و ادامه رسیدگی به آن قاعدتاً از طریق مراجع قضایی خواهد بود و اطلاع‌رسانی درباره آن متعاقباً صورت می‌گیرد.» جهانپور گفت: «بررسی‌ها در این زمینه همچنان ادامه دارد و اگر موارد جدیدی هم باشد، مشمول همان خواهد شد.»

در بسیاری از بخش‌های صنعتی، زمانی

که تحریم‌ها کمتر شوند، رویکردها از سمت تأمین داخلی به سمت تأمین خارج می‌روند اما در حوزه دفاعی و نظامی این‌گونه نیست و بخش بزرگی از ظرفیت‌های دانشگاه‌های داخلی به سمت تولید فناوری‌های موردنیاز صنایع نظامی و دفاعی کشور گرایش دارد

یکی از شرکت‌های دانش‌بنیان رفتیم که با حمایت صنایع نظامی موفق به تولید محصولی در حوزه هوا و فضا شده که تکنولوژی آن در اختیار تعداد محدودی از کشورهای صاحب فناوری است. با همین استدلال در شماره ۲۹۲۰، گزارشی را با عنوان «تعطیلی قطب دانشگاهی آمریکا با کاهش بودجه تحقیقاتی پنتاگون» منتشر کردیم که نشان می‌داد کاهش بودجه تحقیقاتی از سوی پنتاگون (وزارت دفاع آمریکا) خطر تعطیلی یک دانشگاه مهم این کشور را در پی داشته است. حال در هفتمین شماره به سراغ دانشگاهی رفته‌ایم که طی سال‌های اخیر قراردادهای مختلفی را در حوزه نظامی با صنایع دفاعی امضا کرده است.

در کشور انجام داده‌ایم. در سال ۹۵، سازمان ارتباط با صنعت و دانشگاه را گسترده کردیم. معمولاً در همه دانشگاه‌ها یک دفتر ارتباط با صنعت وجود دارد اما در دانشگاه علم و صنعت، ۱۸ دفتر ارتباط با صنعت برنامه‌ریزی شده که تاکنون ۱۴ دفتر تأسیس شده است. این ۱۴ دفتر، مرتبط با حوزه‌های مختلف دانشگاه هستند که وظیفه شناسایی ظرفیت‌های دانشگاه و معرفی آن به صنایع کشور را دارند و اینکه مشخص کنند کشور در حوزه‌های دانش و فناوری به چه چیزهایی نیاز دارد و درواقع، به سمت دانشگاه بیایند و در زمینه سرمایه‌گذاری در آن حوزه‌ها ما راهنمایی کنند. در سال ۹۶، براساس مطالعات جامعی که در سطح دنیا صورت گرفت، یک سبد گسترده الگوهای ارتباط بین دانشگاه و صنعت تدوین کردیم. این سبد شامل ۲۰ الگوی مختلف کار دانشگاه با صنعت است.

در این بهانه با نوره‌الله شیری، مدیر همکاری‌های علمی، صنعتی و فناوری دانشگاه علم و صنعت ایران گفت‌وگو کردیم که البته با وجود محدودیت‌هایی که در ارائه آمار و ارقام وجود دارد و با توجه به اهمیت این موضوع، خواندن آن خالی از لطف نیست.

دانشگاه علم و صنعت چقدر در راستای صنعتی شدن

و تجاری‌سازی محصولات حرکت می‌کند؟ دانشگاه علم و صنعت ایران امسال نودمین سالگرد تأسیس خود را جشن می‌گیرد و اولین دانشگاه کشور است که نخستین دانش‌نامه‌های مهندسی از آن بیرون آمده است. تاریخ تأسیس آن به سال ۱۳۰۸ و زمانی برمی‌گردد که آلمان‌ها در کشور حضور پررنگی داشتند. درواقع، پیشینه این دانشگاه یک پستوانه آلمانی دارد و به همین دلیل است که در بعضی حوزه‌ها نسبت به دیگر دانشگاه‌ها شناخته‌شده‌تر هستیم. ما یک دانشگاه کارگاه بیس یا بر پایه کارگاهی هستیم و بخش بزرگی از آموزش‌هایمان

بر پایه کارگاه‌ها و آموزشگاه‌ها صورت می‌گیرد و دانش‌آموختگان دانشگاه ما به‌عنوان دانشجویان آچار به دست و آماده وارد بازار می‌شوند. درحقیقت تعدادی از دانش‌آموختگان دانشگاه ما با وجود فضای که در کشور حاکم است و آمار بالای بیکاری، پیش از فراغت از تحصیل شاغل می‌شوند. طبق ارزیابی‌های وزارت علوم در رابطه با اشتغال دانش‌آموختگان مشخص شده دانشگاه علم و صنعت ایران، رتبه نخست را بین دانشگاه‌های کشور دارد. به همین دلیل است که توسعه مرادوات مان با صنعت از محورترین برنامه‌های ما در تاریخ دانشگاه بوده است. در این چند سال اخیر اقدامات منحصربه‌فردی

محمدرضا حیاتی دبیرگروه دانشگاه

آنچه پیش‌رو قرار دارد، هفتمین بخش از سلسله‌گزارش‌های «نقش مسئولانه‌های دفاعی-نظامی در توسعه علم و فناوری» است. ما در ۶ گزارش قبلی نشان دادیم سازمان‌های دفاعی و نظامی نقش اول را در توسعه و تغییر جابه‌جایی علم و دانش دارند؛ براساس همین پایه استدلال، در شماره ۲۸۷۷، با عنوان «بودجه تحقیق و توسعه نظامی در سیطره قدرت‌های اقتصادی اروپا» نشان دادیم ۹۹ درصد بودجه R&D اتحادیه اروپا در حوزه نظامی برای ۶ اقتصاد برتر این قاره است.

ارگان‌ها و سازمان نظامی و دفاعی

در دنیا همیشه ارتباط تنگاتنگی با دانشگاه‌ها داشته و دانشگاه‌ها همگام با این ارگان‌ها در تولید علم حرکت کرده‌اند. این مساله در ایران هم صدق می‌کند و بسیاری از دانشگاه‌های کشور همکاری‌هایی با صنایع دفاعی و نظامی دارند. قراردادهایی که به‌ویژه در سال‌های اخیر بین دانشگاه‌ها و مراکز نظامی منعقد شده، گویای حجم بالای این همکاری‌هاست. در سال ۹۵ بود که وزیر دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح از همکاری این وزارتخانه با وزارت علوم در حوزه‌های مختلف طراحی و پروژه‌های مشترک تحقیقاتی و دفاعی خبر داد و اعلام کرد که این همکاری با ۹۵ دانشگاه کشور برقرار است و از دانش محققان و دانشجویان این دانشگاه‌ها در راستای تولید فناوری‌های روز استفاده می‌کنند.

به گفته وزیر علوم، تحقیقات و فناوری در سال ۹۶، دانشگاه‌های کشور قراردادهای مشترکی بالغ بر ۲۰ هزار میلیارد ریال با بخش‌های مختلف وزارت دفاع و نفت داشته‌اند. در جدیدترین آماري که چند ماه قبل از سوی مدیرکل دفتر ارتباط با صنعت معاونت پژوهشی و فناوری وزارت علوم، تحقیقات و فناوری ارائه شد، دانشگاه‌ها با مراکز در ارتباط هستند که بیشترین محدودیت‌ها را برای تأمین قطعات و نیازهای خود از خارج از کشور دارند و در این میان، وزارت دفاع با بیشترین محدودیت‌ها روبه‌روست؛ بنابراین، این وزارتخانه ارتباط تنگاتنگی با دانشگاه‌ها دارد و قراردادهای متعددی را با دانشگاه‌های مختلف به امضا می‌رساند. تعداد قراردادهای وزارت دفاع با دانشگاه‌ها به حدود هزار مورد می‌رسد و این همکاری‌ها همچنان در حال گسترش است. علاوه بر این وزارت نفت، وزارت صنعت، معدن و تجارت و نیز وزارت نیرو جزء سازمان‌هایی هستند که مشارکت‌های قابل توجهی در دانشگاه‌ها دارند. دانشگاه علم و صنعت به‌عنوان یکی از برترین دانشگاه‌های کشور در زمینه تولید فناوری، در دو دهه اخیر بالغ بر ۲۸۶ قرارداد صنعتی با سازمان صنایع دفاعی امضا کرده بود که ۴۲۵ میلیارد ریال را دربرگرفته است. این دانشگاه از سال ۸۵ تاکنون، بیش از دوهزار قرارداد همکاری با وزارتخانه‌ها و صنایع مختلف کشور منعقد کرده که در مجموع، حدود سه‌هزار میلیارد دلار بوده است. امضای قرارداد وزارت علوم با وزارت نفت به‌منظور افزایش برداشت از مخازن نفتی در ۲۰ میدان نفتی و انجام ۱۲ پروژه در صنایع پایین‌دستی از جمله قراردادهای منعقد شده است. تاکنون، وزارت علوم در بیش از هزار پروژه، قراردادهایی را با صنایع هوا و فضا و دیگر سازمان‌ها امضا کرده است. از مهم‌ترین دانشگاه‌های کشور که ارتباط تنگاتنگی با صنایع نظامی دفاعی دارند می‌توان به دانشگاه عالی دفاع ملی، دانشگاه افسری امام‌علی (ع)،